

системи завдань міжпредметного змісту у процесі формування компетентності з фізики в учнів основної школи. *European scientific discussions*: зб. наук. праць. 2021. № 26–28. С. 238–245. URL: <https://surl.li/wxuyeh> (дата звернення: 20.06.2025).

REFERENCES

1. Atamanchuk, P. S., & Muravskiy, S. A. (2010). Realizatsiia mozhlyvosti mizhpredmetnykh zv'iazkiv dlia formuvannia naukovoho svitohliadu na zaniattiakh iz fizyky [Realization of the potential of interdisciplinary connections for the formation of scientific worldview in physics lessons]. *Pedahohichni nauky: zbirnyk naukovykh prats*, (56), 209–212. [in Ukrainian]
2. Semenishyna, R. V. (2015). Formuvannia naukovoho svitohliadu starshoklasnykiv u protsesi vyvchennia fizyky: dysertatsiia kandydata pedahohichnykh nauk, 13.00.02 [Formation of scientific worldview of high school students in the process of studying physics: PhD thesis in pedagogical sciences]. Kamianets-Podilskyi: Kamianets-Podilskyi National University named after I. Ohienko. [in Ukrainian]
3. Brand, B. R., & Triplett, C. F. (2012). Interdisciplinary curriculum: An abandoned concept? *Teachers and Teaching: Theory and Practice*, 18(3), 381–393. <https://doi.org/10.1080/13540602.2012.629847> [in English]
4. Parakhnenko, V. V., & Zadorozhna, O. I. (2024). Teoretychni osnovy mizhpredmetnykh zv'iazkiv u protsesi vyvchennia fundamentalnykh pryrodnykh naukovykh teorii [Theoretical foundations of interdisciplinary links in the study of fundamental scientific theories]. *Pryrodnychi nauky ta pryrodokorystuvannia*, (1). Retrieved from <https://surl.li/lorcjw> (accessed: 20.06.2025). [in Ukrainian]
5. Zasiakina, T. M. (2020). Intehratsiia v shkilnii pryrodnychi osviti: teoriia i praktyka [Integration in school natural science education: theory and practice]. Kyiv: Pedahohichna dumka. [in Ukrainian]
6. Kosohov, I. H. (2020). Formuvannia praktyko-orientovanykh znan z fizyky v uchniv starshoi shkoly na zasadakh mizhpredmetnoi intehratsii: dysertatsiia kandydata pedahohichnykh nauk, 13.00.02 [Formation of practice-oriented knowledge in physics among high school students on the basis of interdisciplinary integration: PhD thesis in pedagogical sciences]. Berdiansk: Berdiansk State Pedagogical University. [in Ukrainian]
7. Korostelieva, Ye. Yu. (2021). Mizhpredmetni zv'iazky v proektnii diialnosti uchniv osnovnoi shkoly yak osnova kompetentnysnoho navchannia fizyky: dysertatsiia doktora filosofii, 011 – Osvitni, pedahohichni nauky [Interdisciplinary links in project activity of secondary school students as the basis of competence-based learning of

physics: PhD thesis]. Kyiv: NPU imeni M. P. Drahomanova. [in Ukrainian].

8. Barnes, J. (2018). *Applying Cross-Curricular Approaches Creatively*. London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781315513614> [in English]

9. Kharchenko, M. M. (2017). Formuvannia kompetentnosti z fizyky uchniv osnovnoi shkoly v protsesi realizatsii mizhpredmetnykh zv'iazkiv pryrodnych nauk [Formation of physics competence of secondary school students in the process of implementing interdisciplinary links of natural sciences]. *Naukovi zapysky Berdianskoho derzhavnoho pedahohichnoho universytetu*. Seria: Pedahohichni nauky, (2), 137–142. Retrieved from <https://pedagogy.bdpu.org.ua/wp-content/uploads/2017/12/21-1.pdf> (accessed: 20.06.2025). [in Ukrainian]

10. Sugurzhanova, G., Sydykova, Zh., Nurtayeva, G., & Almayeva, N. (2024). Ways of interdisciplinary communication of physics and informatics. *Scientific Herald of Uzhhorod University. Series Physics*, (55). <https://doi.org/10.54919/physics/55.2024.3pic2> [in English]

11. Verbivskiy, D. S., Karpluk, S. O., Usata, O. Yu., & Benedysiuk, M. M. (2021). Metodichni aspekty vykorystannia systemy zavdan mizhpredmetnoho zmistu u protsesi formuvannia kompetentnosti z fizyky v uchniv osnovnoi shkoly [Methodical aspects of using a system of interdisciplinary tasks in the process of forming physics competence among secondary school students]. *European Scientific Discussions: zbirnyk naukovykh prats*, (26–28), 238–245. Retrieved from <https://surl.li/wxuyeh> (accessed: 20.06.2025). [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРА

АФАНАСЬЄВ Віктор – аспірант кафедри фізики, математики та методики навчання Бердянського державного педагогічного університету.

Наукові інтереси: формування наукового світогляду школярів, фізична картина світу, міжпредметна інтеграція на уроках фізики, освітні технології, шкільна освіта, освітній процес в закладах загальної середньої освіти.

INFORMATION ABOUT THE AUTHOR

AFANASIEV Viktor – postgraduate student of the Department of Physics, Mathematics and Teaching Methods of Berdyansk State Pedagogical University.

Scientific interests: formation of scientific worldview of schoolchildren, physical picture of the world, interdisciplinary integration in physics lessons, educational technologies, school education, educational process in secondary education institutions.

Стаття надійшла до редакції 15.08.2025 р.

Стаття прийнята до друку 29.08.2025 р.

УДК 376-056.264-057.874

DOI: 10.36550/2415-7988-2025-1-220-401-406

ПОТАПЧУК Тетяна –

доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти
Карпатського національного університету
імені Василя Стефаника

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1680-6976>

e-mail: tatvolod@ukr.net

ДЖУС Оксана –

доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри логопедії та інноваційних технологій в інклюзії

Карпатського національного університету
імені Василя Стефаника
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9363-689X>
e-mail: dzhusl.oksana@gmail.com

МИЦЬКО Володимир –
кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри
логопедії та інноваційних технологій в інклюзії
Карпатського національного університету
імені Василя Стефаника
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1448-4539>
e-mail: mytskovm.science@gmail.com

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО ТА ЛОГОПЕДИЧНОГО СУПРОВІДУ СІМ'Ї, ЩО ВИХОВУЮТЬ ДИТИНУ З ПОРУШЕННЯМИ МОВЛЕННЯ

У статті розглянуто базові поняття, що лежать в основі сучасного психологічно-педагогічного підходу до підтримки розвитку дітей з особливими освітніми потребами: «педагогічний супровід», «педагогічна підтримка», «психологічно-педагогічний супровід», «логопедичний супровід» та «логопедичний супровід сім'ї». Особливу увагу приділено діяльності логопеда, спрямованій на роботу з сім'єю, де виховується дитина з особливими освітніми потребами. Основне завдання логопеда при взаємодії з родиною полягає у наданні кваліфікованої підтримки батькам, яка полягає у допомозі створення комфортного і сприятливого сімейного середовища для максимально повного розвитку дитини. Мета включає не лише підтримку батьків у вихованні та навчанні, але й сприяння розбудові позитивних стосунків між дорослими членами сім'ї та дітьми. Розкрито діяльність логопеда, яка базується на ключових принципах, що забезпечують активну участь батьків у розвитку дитини, формування взаєморозуміння між усіма сторонами та стимулювання гармонійних стосунків у сімейному колі. Проаналізовано методики і підходи, які можуть бути застосовані для досягнення зазначених цілей, а також розкрито важливість ролі логопеда в процесі сімейної адаптації, навчання та розвитку дітей з особливими освітніми потребами.

Розглянуто важливість модернізації корекційного процесу, що має на меті подолання мовленнєвих розладів у дітей, а також акцентується увага на необхідності організації ефективної співпраці з батьками. Наголошено, що інтегрований підхід, який включає взаємодію всіх учасників освітнього процесу, повинен стати основою логопедичної роботи. Проте питання налагодження партнерських відносин між логопедом і батьками залишається недостатньо вивченим як у теоретичному, так і в практичному контекстах.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо у розробці корекційної програми логопедичного та психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з мовленнєвими порушеннями.

Ключові слова: педагогічний супровід, педагогічна підтримка, психологічно-педагогічний супровід, логопедичний супровід, логопедичний супровід сім'ї, дитина з порушеннями мовлення, корекційна робота.

POTARCHUK Tetiana –
Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor
of Theory and Methods Preschool and Special Education
of Vasyl Stefanyk Karpattia National University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1680-6976>
e-mail: tatvolod@ukr.net

DZHUS Oksana –
Doctor of Pedagogical Sciences, Ph.D (Pedagogy), Professor,
Head of the Department of Speech Therapy and
Innovative Technologies in Inclusion
of Vasyl Stefanyk Carpathian National University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-9363-689X>
e-mail: dzhusl.oksana@gmail.com

MYTSKO Volodymyr –
Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor,
Associate Professor of the Department of Speech Therapy and
Innovative Technologies in Inclusion
of Vasyl Stefanyk Carpathian National University
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-1448-4539>
e-mail: mytskovm.science@gmail.com

THEORETICAL BASIS OF PSYCHOLOGICAL-PEDAGOGICAL AND SPEECH THERAPY SUPPORT FOR FAMILIES RAISING A CHILD WITH SPEECH DISORDERS

The article examines the basic concepts underlying the modern psychological and pedagogical approach to supporting the development of children with special educational needs: "pedagogical support", "pedagogical support", "psychological and pedagogical support", "speech therapy support" and "speech therapy support of the family". Particular attention is paid to the activities of a speech therapist aimed at working with a family where a child with special educational needs is being raised. The main task of a speech therapist in interacting with the family is to provide qualified support to parents, which consists in helping to create a comfortable and favorable family environment for the most complete development of the child. The goal includes not only supporting parents in upbringing and education, but also promoting the development of positive relationships between adult family members and children. The activity of a speech therapist is revealed, which is based on key principles that ensure the active participation of parents in the development of the child, the formation of mutual understanding between all parties and the stimulation of harmonious relations in the family circle. The methods and approaches that can be applied to

achieve the specified goals are analyzed, and the importance of the role of a speech therapist in the process of family adaptation, education and development of children with special educational needs is also revealed.

The importance of modernizing the correctional process aimed at overcoming speech disorders in children is considered, and attention is also focused on the need to organize effective cooperation with parents. It is emphasized that an integrated approach, which includes the interaction of all participants in the educational process, should become the basis of speech therapy work. However, the issue of establishing partnership relations between a speech therapist and parents remains insufficiently studied both in theoretical and practical contexts.

Key words: pedagogical support, pedagogical support, psychological and pedagogical support, speech therapy support, speech therapy support for the family, child with speech disorders, correctional work.

Постановка обґрунтування актуальності проблеми. Останні роки відзначилися суттєвими змінами в підходах до освіти та виховання дітей із мовленнєвими порушеннями різного ступеня та походження. Ці зміни стали результатом не лише вдосконалення методів, форм і технік навчання, а й розширення впливу гуманістичного та індивідуального підходів на весь процес взаємодії з дитиною, яка потребує особливої уваги, а також із її батьками чи опікунами.

Особливе значення приділяється постійному удосконаленню корекційного процесу, спрямованого на подолання мовленнєвих розладів у дітей. Серед ключових напрямків діяльності у цьому контексті слід виділити організацію тісної співпраці з батьками, яка відіграє важливу роль у досягненні позитивного результату.

Важливо зазначити, що логопедична робота має розглядатися в рамках комплексного підходу, де співпраця учасників освітнього процесу займає центральне місце. Проте питання взаємодії логопеда з батьками досі недостатньо опрацьоване як у теоретичному так і практичному аспектах. Це частково пов'язано зі специфікою батьківського сприйняття своєї ролі, а також із необхідністю розробки й вдосконалення нових форм та методів роботи із сім'ями.

Інститут сім'ї, який є першим і найближчим соціальним середовищем для дитини, набуває особливого значення в умовах наявності розвитку, що відхиляється від норми. Разом із тим нинішня система роботи з батьками, які виховують дітей із порушеннями мовлення, не відповідає підвищеним освітнім вимогам суспільства щодо підготовки сучасного покоління. Це вимагає перегляду існуючих практик і створення нових підходів до взаємодії з родинами в умовах сучасної спеціальної освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. На основі теоретичного аналізу широкого спектру наукової літератури, включно з працями таких авторів, як Н. Авер'янова [1], А. Арендарук [2], Т. Байбара [3], Т. Берник [4], Л. Вавіна [5], Г. Коберник [10], В. Синьов [10] та інш., було встановлено, що ранній розвиток дитини відіграє ключову роль у формуванні особистості, тоді як розвиток мовлення значною мірою залежить від якості мовленнєвого середовища і природи взаємодії дитини з дорослими. Особливу увагу питанням міждисциплінарного співробітництва між педагогами загальної та спеціальної освіти та родиною приділяють такі дослідники, як В. Кисличенко [6], В. Кобильченко [7], С. Конопляста [8], Ю. Рібцун [9] та інш. У їхніх роботах зроблено акцент на важливості спільної діяльності фахівців та батьків, а також на розробці певних напрямків, змістовного наповнення і методик взаємодії між ними для

забезпечення найбільш ефективного розвитку у дошкільному віці.

Мета статті – систематизувати теоретичні ідеї й узагальнити теоретичні основи психолого-педагогічного та логопедичного супроводу сім'ї, що виховує дитину з порушеннями мовлення.

Виклад основного матеріалу дослідження. Концепція супроводу останнім часом набуває дедалі більшої актуальності як з науково-теоретичного, так і з практичного погляду. В педагогічній науці термін «педагогічний супровід» з'явився відносно недавно, що співпало з новим етапом розвитку концепції особистісно орієнтованої освіти [10]. Ця концепція ґрунтується на ідеях про взаємозв'язок між навчанням, життям та досвідом дитини.

Науковці визначають поняття «педагогічний супровід» і «педагогічна підтримка» як взаємопов'язані терміни, що мають вторинний характер. У педагогічній літературі «педагогічна підтримка» трактується як надання учням превентивної та оперативної допомоги в розв'язанні індивідуальних проблем, пов'язаних зі здоров'ям, діловою і міжособистісною комунікацією, успішним навчанням, а також із особистим і професійним самовизначенням [2; 6; 8]. У той час педагогічний супровід має більш діяльнісний аспект і також зазнав певних змін у процесі розвитку.

Особлива увага в сучасній освітній сфері приділяється психолого-педагогічному супроводу, який розглядається через призму вирішення різних аспектів педагогічної діяльності.

Згідно з аналізом наукової літератури, поняття «психологічно-педагогічний супровід» широкий спектр інтерпретацій, різноплановість, різноманітність видів і форм, які відрізняються за напрямом, предметом і об'єктом супроводу. наприклад, супровід батьківства; супровід дитини педагогом у навчально-виховних заходах; і супровід дитини (обдарованої, гіперактивної, з психофізичними розладами, з труднощами у навчанні, у критичних ситуаціях) [5].

Л. Вавіна вважає, що психолого-педагогічний супровід – це система професійних дій педагога-психолога, спрямована на створення позитивних стосунків між дітьми та дорослими в освітньому середовищі, а також психологічного та психічного розвитку дитини з акцентом на її ближній зоні розвитку [5]. Під керівництвом психолого-педагогічної допомоги педагоги-психологи працюють над створенням соціально-психологічних умов для успішного навчання та психологічного розвитку в учнів шкільного середовища [7].

Психолого-педагогічний супровід є комплексним процесом, який забезпечує створення соціально-психологічних та педагогічних умов для

успішного навчання та психологічного розвитку дитини.

Психолого-педагогічний супровід зараз розглядається як прогресивна комплексна технологія, особлива культура, яка підтримує та дозволяє дітям досягти цілей розвитку, навчання, виховання та соціалізації.

Наразі психолого-педагогічний догляд для дітей з порушеннями мовлення повинні має бути комплексним, полідисциплінарним і витримувати загальні положення, а також особливості та закономірності, які доповнюють індивідуальні особливості стану дитини. Відповідно до законодавства України психолого-педагогічний супровід осіб із психофізичними порушеннями є системною діяльністю практичних психологів і корекційних педагогів, яка спрямована на створення комплексної системи клініко-психологічних, психолого-педагогічних і психотерапевтичних умов, які сприяють засвоєнню знань, умінь і навичок, успішній адаптації, реабілітації, формування особистості, нормалізації сімейних стосунків та інтеграції в суспільство [10].

Дослідниця В. Кисличенко [6] запропонувала визначення поняття «логопедичний супровід» у контексті надання допомоги сім'ям, що виховують дітей із порушеннями мовлення. Згідно її трактування, логопедичний супровід – це системна, послідовна і організована робота, яка враховує психофізичні особливості дитини та спрямована на задоволення її потреб. Основою цього процесу є тісна співпраця логопеда з сім'єю дитини, що забезпечує цілісність підходу. В. Кисличенко також розробила програму логопедичного супроводу для сімей дітей дошкільного віку з порушеннями мовлення, головними складовими якої є навчання батьків, надання консультацій та безпосередня логопедична допомога.

Наукові дослідження А. Арендарук [2] акцентують увагу на логопедичному супроводі дітей молодшого шкільного віку із важкими порушеннями мовлення. Вона наголошує, що важливо створити чіткі орієнтири для організації цього супроводу як у спеціальному, так і в інтегрованому освітньому середовищі. Авторка вважає, що логопедичний супровід має бути відокремленим від інших видів психолого-педагогічної підтримки. Він повинен залишатися незалежним напрямом зі своїми унікальними методологічними основами, завданнями та спеціалізованими методами реалізації.

А. Арендарук [2] підкреслює на необхідності довготривалого та безперервного супроводу для дітей з тяжкими мовленнєвими порушеннями, який реалізується в умовах інтегрованого середовища. Такий супровід потребує узгодженої і постійної роботи логопеда, педагога та сім'ї дитини. Сам процес має бути наповнений змістом, доступними методиками та ресурсами, що сприятимуть досягненню поставлених цілей [2 с. 6]. Концепція логопедичного супроводу стає дедалі більш актуальною для як теоретичної, так і практичної логопедії, особливо в умовах гуманізації спеціальної та інклюзивної освіти. Незважаючи на

важливість теми, на сьогодні в науково-методичних джерелах відсутнє точне визначення сутності поняття «логопедичний супровід».

Першим кроком до розуміння сутності логопедичного супроводу як педагогічного явища є аналіз самого терміну «супровід». Супровід визначається як дія перед словом «супроводжувати», що означає «проводжати кого-небудь», «йти поруч із метою провести» або «слідувати разом». Це трактування додатково підкреслює ідею партнерства та взаємодії в процесі логопедичного супроводу [4].

Розглядаючи термін із точки зору логопедичних практик, поняття супроводу набуває додаткового значення, яке стосується управління корекційно-розвивальним мовленнєвим середовищем. Логопедичний супровід виступає інтегрованим процесом взаємодії між логопедом і дитиною: фахівець створює сприятливе педагогічне середовище для розвитку мовлення, а дитина поступово адаптується до цього середовища, виявляє внутрішній потенціал і вдосконалює комунікативні навички. Корекційно-розвивальне логопедичне середовище є центральною категорією в цьому підході; його роль – забезпечити необхідні педагогічні умови для повноцінної роботи над мовленням. Логопедичне середовище передбачає створення ситуації, коли певні педагогічні умови (активізація мотивації дитини, диференціація навчання тощо) дозволяють максимально використовувати потенціал кожної дитини. Таке середовище також враховує індивідуальні особливості дитини, її здібності та здатність до прогресу. З цієї причини головне завдання логопедичного супроводу – не лише поліпшити мовленнєву компетенцію дитини, а й гармонізувати її особистісний розвиток через належне педагогічне втручання [1].

На нашу думку, здійснення логопедичного супроводу ефективно реалізується лише за кількох важливих умов:

1. Активність дитини. У процесі взаємодії з фахівцем ключовим фактором успіху є стимуляція дитини до активної участі в процесі логопедичного супроводу. Акцент робиться на виявленні сильних сторін дитини, її позитивних рис і потенціалу.

2. Диференційований супровід. Методологія має враховувати характер мовленнєвих порушень та індивідуальні особливості кожної дитини. Це включає вибір спеціальних підходів залежно від ступеня порушень і навчальних можливостей дитини.

3. Адекватність середовища. Корекційно-розвивальне середовище повинно відповідати актуальним потребам дитини, залишаючись відкритим для змін у разі появи нового діагностичного результату чи змін у показниках розвитку.

4. Послідовність і системність. Логопедичний супровід слід розглядати як цілісну й узгоджену систему, яка враховує внутрішню структуру роботи, новітні наукові досягнення та технологічний прогрес.

5. Міждисциплінарний підхід. Ефективність супроводу значно підвищується завдяки співпраці із широким спектром спеціалістів – психологами.

Батьки відіграють велику роль у процесі супроводу дітей з особливими освітніми потребами. Вони не лише є джерелом важливої інформації про свою дитину, включаючи її характер, поведінкові особливості, прояви основного та мовленнєвого розладу, а й впливають на створення умов для її гармонійного розвитку. Важливо зауважити, що їхня роль не обмежується лише спілкуванням із логопедом, а простягається на всі аспекти життя дитини: перебування вдома, громадські місця, відпочинок, прогулянки тощо [3].

Участь батьків у корекційно-розвивальному процесі стає ключовим елементом, адже сімейне виховання є фундаментом для ефективного навчання дитини та її подальшої інтеграції в суспільство. Прийняття батьками активної участі у корекційній роботі дозволяє не лише допомогти дитині вдосконалити мовленнєві навички, а й сприяє формуванню здорової атмосфери довіри та підтримки у сім'ї.

Логопедичний супровід являє собою комплекс професійних і свідомих дій, спрямованих на усунення або пом'якшення мовленнєвих недоліків та стимулювання мовленнєвого розвитку [8]. Це багатовимірний процес, який охоплює не лише роботу з дитиною, але й взаємодію з її родиною.

Робота логопеда із родиною дитини з особливими потребами зосереджується на декількох ключових завданнях. По-перше, важливо надати батькам кваліфіковану підтримку та консультації щодо особливостей розвитку їхньої дитини. По-друге, логопед допомагає дорослим створити таке сімейне середовище, яке буде максимально сприятливим для гармонійного розвитку дитини. По-третє, спеціаліст спонукає батьків до активної участі у навчальному процесі та формуванні навичок самообслуговування у дитини. І насамкінець, логопед сприяє розвитку позитивних стосунків між дорослими та дітьми, що впливає на атмосферу в родині загалом [9].

Відповідно до ключових принципів, взаємодія між сім'єю і логопедом ґрунтується на таких засадах: розуміння психологічних та емоційних потреб дитини; підтримка її індивідуальності; врахування викликів розвитку дитини та методів їхньої корекції; забезпечення доступної і зрозумілої комунікації між логопедом і батьками. Така співпраця допомагає родині усвідомити власну важливу роль у процесі підтримки дитини, забезпечуючи їй необхідні умови для навчання, соціалізації та самореалізації.

Принцип комплексного підходу до організації корекційно-педагогічного процесу займає важливе місце в сучасній практиці роботи з дітьми, які потребують спеціальної допомоги. Для досягнення максимальної ефективності необхідні фахівці різних профілів: дефектологи, психоневрологи, психологи, масажисти та інші експерти, здатні надати дитині різносторонню підтримку. При цьому особливу увагу слід звертати на спільну роботу з родиною дитини, оскільки саме взаємодія між усіма учасниками процесу забезпечує комплексність підходу [9].

Важливо не лише проводити консультації та обстеження, але й залучати дитину до активного обговорення її потреб і шляхів їх вирішення, забезпечуючи максимальну підтримку з боку родини.

Для досягнення високої ефективності корекційно-логопедичної роботи необхідно встановити взаємодію між логопедом і сім'єю на основі довіри, співпраці та взаємного розуміння. Робота з батьками включає такі етапи: планування та координація логопедом дій батьків щодо корекційного процесу; налагодження партнерських відносин між логопедом, дитиною та кожним членом родини; створення середовища, в якому всі учасники мають спільну мету щодо мовленнєвого прогресу; надання емоційної підтримки у період корекції; впровадження психолого-педагогічних навичок батьків для подолання мовленнєвих бар'єрів дитини та забезпечення професійних консультацій [1].

Висновки та перспективи подальших розвідок напрямку. Отже, основними завданнями психолого-педагогічного та логопедичного супроводу визначено навчання й удосконалення навичок батьків, створення оптимальних умов для розвитку мовлення, профілактика можливих мовленнєвих порушень і контроль за процесом формування мовленнєвих навичок під час корекційної роботи. Конкретизовано зміст понять у колі наукового пошуку: «педагогічний супровід» «психологічно-педагогічний супровід». Логопедичний супровід можна розглядати в кількох аспектах: як спеціалізована професійна діяльність логопеда, спрямована на активізацію мовленнєвого прогресу дитини; як система з взаємозв'язками між цільовими, змістовними, процесуальними та результативними складниками; як метод співпраці логопеда із іншими спеціалістами на всіх етапах логопедичного втручання (діагностика, корекція, профілактика). Психолого-педагогічний супровід – це система професійних дій педагога-психолога, спрямована на створення позитивних стосунків між дітьми та дорослими в освітньому середовищі.

Перспективи подальших досліджень вбачаю у розробці корекційної програми логопедичного та психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з мовленнєвими порушеннями.

СПИСОК ДЖЕРЕЛ

1. Авер'янова Н. Особливості розвитку та навчальної діяльності дітей із порушеннями мовлення: рекомендації для вчителів з питань корекції мовлення дітей. *Дефектологія*. 2013. № 3. С. 34-36.
2. Арендарук А. О. Логопедичний супровід дітей з ТПМ в умовах інтегративного навчання, як психолого-педагогічна проблема. *Корекційна педагогіка та спеціальна психологія*. 2012. № 21. С. 3-6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_019_2012_21_3
3. Байбара Т. Діти з мовленнєвими порушеннями. Допомога батькам : психолог. 2013. № 18. С. 24-25.
4. Берник Т. Л. Розвиток диференційованих форм логопедичної допомоги дітям з мовленнєвими вадами в Україні (1945-2000): дис.... канд. пед. наук : 13.00.03. Київ, 2006. 192 с.

5. Вавіна Л. С. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушенням опорно-рухового апарату та розумового розвитку. Київ: АТОПОЛ, 2010. 242 с.

6. Кисличенко В. А. Логопедичний супровід сім'ї, в якій виховується дитина з порушеннями мовлення. : автореф. дис. на здобуття ступ. канд. пед. наук : 13.00.03 «корекційна педагогіка». К., 2011. 20 с.

7. Кобильченко В. В. Психологічний супровід осіб з порушеннями здоров'я. *Сучасні проблеми логопедії та реабілітації*. Суми. 2019. С. 169-174.

8. Конопляста С. Ю., Кисличенко В. А. Логопедичний супровід сім'ї, в якій виховується дитина з порушеннями мовлення. *Науковий часопис НПУ ім. М. П. Драгоманова*. Серія 19: Корекційна педагогіка та спеціальна психологія. 2011. Вип. 17. С. 105-107. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_019_2011_17_30

9. Рібцун Ю. В. Дитина із порушенням мовленнєвого розвитку. Путівник для батьків дітей з особливими освітніми потребами : навч.-метод. посіб. у 9 кн. / за заг. ред. А. А. Колупаєвої. К. : ТОВ ВПЦ „Літопис-XX”. 2010. Книга 9. 36 с. (Серія „Інклюзивна освіта”)

10. Синьов В. М., Коберник Г. М. Основи дефектології: навч. посіб. К. : Вища школа, 1994. 141 с.

REFERENCES

1. Aver'yanova, N. (2013). Osobly'vosti rozvy'tku ta navchal'noyi diyal'nosti ditej iz porushennyamy' movlennya [Peculiarities of development and educational activity of children with speech disorders]: rekomendaciyi dlya vchy'teliv z py'tan' korekciyi movlennya ditej. Defektologiya. № 3. S. 34-36. [in Ukrainian]

2. Arendaruk, A. O. (2012). Logopedy'chny'j suprovid ditej z TPM v umovax integraty'vnoho navchannya, yak psy'xologo-pedagogichna problema [Speech therapy support of children with TPM in conditions of integrative learning, as a psychological and pedagogical problem]. Korekciyna pedagogika ta special'na psy'xologiya. № 21. S. 3-6. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_019_2012_21_3 [in Ukrainian]

3. Bajbara, T. (2013). Dity' z movlennyevy'my' porushennyamy' [Children with speech disorders]. Dopomoga bat'kam : psy'xolog. № 18. S. 24-25. [in Ukrainian]

4. Berny'k, T. L. (2006). Rozvy'tok dy'ferencijovany'x form logopedy'chnoyi dopomogy' dityam z movlennyevy'my' vadamy' v Ukraini (1945-2000) [Development of differentiated forms of speech therapy for children with speech disorders in Ukraine (1945-2000)]: dy's.... kand. ped. nauk : 13.00.03. Ky'yiv. 192 s. [in Ukrainian]

5. Vavina, L. S. (2010). Psy'xologo-pedagogichny'j suprovid ditej z porushennyam opornorukovogo aparatu ta rozumovogo rozvy'tku [Psychological and pedagogical support for children with disorders of the musculoskeletal system and mental development]. Ky'yiv: ATOPOL. 242 s. [in Ukrainian]

6. Ky'sly'chenko, V. A. (2011). Logopedy'chny'j suprovid sim'yi, v yakij vy'xovuyet'sya dy'ty'na z porushennyamy' movlennya [Speech therapy support for a family in which a child with speech disorders is raised]: avtoref. dy's. na zdobuttya stup. kand. ped. nauk : 13.00.03 «korekciyna pedagogika». K. 20 s. [in Ukrainian]

7. Koby'l'chenko, V. V. (2019). Psy'xologichny'j suprovid osib z porushennyamy' zdorov'ya [Psychological support for people with health disorders]. Suchasni problemy' logopediyi ta rehabilitaciyi. Sumy. S. 169-174. [in Ukrainian]

8. Konoplyasta, S. Yu., Ky'sly'chenko, V. A. (2011). Logopedy'chny'j suprovid sim'yi, v yakij vy'xovuyet'sya dy'ty'na z porushennyamy' movlennya [Speech therapy support for a family raising a child with speech disorders]. Naukovy'j chasopy's NPU im. M. P. Dragomanova. Seriya 19: Korekciyna pedagogika ta special'na psy'xologiya. Vy'p. 17. S. 105-107. http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nchnpu_019_2011_17_30 [in Ukrainian]

9. Ribczun, Yu. V. (2010). Dy'ty'na iz porushennyam movlennyeвого rozvy'tku [A child with speech disorders]. Putivny'k dlya bat'kiv ditej z osobly'vy'my' osvithnimy' potrebamy' : navch.-metod. posib. u 9 kn. / za zag. red. A. A. Kolupayevoi. K.: TOV VPCz „Litopy's-XX”. Kny'ga 9. 36 s. (Seriya „Inklyuzy'vna osvita”). [in Ukrainian]

10. Sy'n'ov, V. M., Koberny'k, G. M. (1994). Osnovy' defektologiyi [Fundamentals of Defectology]: navch. posib. K.: Vy'shha shkola. 141 s. [in Ukrainian]

ВІДОМОСТІ ПРО АВТОРІВ

ПОТАПЧУК Тетяна – доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри теорії та методики дошкільної і спеціальної освіти Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх логопедів, психолого-педагогічний супровід сім'ї, дитина з порушеннями мовлення.

ДЖУС Оксана – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри логопедії та інноваційних технологій в інклюзії Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх логопедів, психолого-педагогічний супровід сім'ї, дитина з порушеннями мовлення.

МІЦЬКО Володимир – кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри логопедії та інноваційних технологій в інклюзії Карпатського національного університету імені Василя Стефаника.

Наукові інтереси: професійна підготовка майбутніх логопедів, психолого-педагогічний супровід сім'ї, дитина з порушеннями мовлення.

INFORMATION ABOUT THE AUTHORS

POTAPCHUK Tetiana – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor, Professor of the Department of Theory and Methodology of Preschool and Special Education of Vasyl Stefanyk Karpattia National University.

Scientific interests: professional training of future speech therapists, psychological and pedagogical support of the family, children with speech disorders.

DZHUS Oksana – Doctor of Pedagogical Sciences, Ph.D (Pedagogy), Professor, Head of the Department of Speech Therapy and Innovative Technologies in Inclusion of Vasyl Stefanyk Karpathian National University.

Scientific interests: professional training of future speech therapists, psychological and pedagogical support of the family, children with speech disorders.

MYTSKO Volodymyr – Candidate of Psychological Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Speech Therapy and Innovative Technologies in Inclusion of Vasyl Stefanyk Karpathian National University.

Scientific interests: professional training of future speech therapists, psychological and pedagogical support of the family, children with speech disorders.

Стаття надійшла до редакції 21.08.2025 р.

Стаття прийнята до друку 29.08.2025 р.